

ή γριά πάνω στα κούτσουρα, έκανε νά λάμψη ελη ή κάμαρα. Μιά γλυκάδα πετάχτηκε από τή φωτιά και γιόμισε ελη τήν κάμαρα...

Φάγανε τὸ φαί ζεσταμένο πάνω στὰ ξύλα. Ἐπειτα ὁ Ἀλέξης πήρε ἕνα βιβλίο και ξεπλώθηκε στὸ παραγώνι καθῶς ἔκανε κάθε βράδυ. Ἡ πύρα τῆς φωτιᾶς τοῦ χάιδευε τὰ μάγουλα... Διάβασε κάμποσο, ἔπειτα σήκωσε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ βιβλίο και τὰ κάρφωσε πάνω στὴ φωτιά. Παρακολούθησε μὲ βαθεῖα προσοχή τὴ φλόγα ποὺ παιχνιζόσε σὲ μύρια σχήματα, τὴ στάχτη ποὺ ξεφλουδιζότανε ἀπὸ τὰ ξύλα, ἄκουσε τὸ σιγαλὸ τριζίμο τῆς φωτιᾶς, χαρούμενης, κόκκινης, μέσα στοὺς μαυρισμένους ἀπὸ τὴν καπνιὰ τοίχους τοῦ τζακιοῦ. Ξανάφερε τὰ μάτια του στὸ βιβλίο μὰ κεῖνα μείνανε καρφωμένα στὴν ἴδια ἀράδα. Ὁ νοῦς του ταξίδευε. Συλλογιότανε τὰ λόγια ποὺ ἄκουσε, τὰ λόγια τάποκαλυπτικά ποὺ ἐρχόντανε νὰ ξηγήσουνε μιὰ μεγάλη ντροπή. Τὰ ξαναθυμότανε, τάδαζε ἕνα ἕνα στὴν ἀράδα, τὰ μελετοῦσε, ἔμπαινε στὸ βάθος τους και πάντα καταστάλαζε στὸ ἴδιο θλιβερὸ συμπέρασμα. Προδοθήκαμε, ντροπιαστήκαμε. Ἐνα δεξασμένο ὄνομα τὸ κυλίσουμε μὲ τὰ χέρια μας στὸ βούρκο. Δὲν ξέρει τί σκέφτονται εἰς ἄλλοι, μὰ αὐτὸς νοιώθει τὴ μουτζούρα στὰ μούτρα του, τὴ νοιώθει καθαρά, εἶναι βέδικιος πῶς αὐτὸς φέρῃ τὸ χέρι του στὸ μάγουλό του, τὸ χέρι του θὰ μαυρίσῃ... Τὴ βραδεῖα πούρθε στὸ χωριὸ τὸ μῆνυμα τὸ ἀνχαπάντεχο τῆς ὑποχώρησης, ἔκλαψε ελη τὴ νύχτα ἄγρυπνος. Συλλογίστηκε τὸ στρατὸ πούρθεγε ντροπιασμένος, σὰν κοπάδι ἀσύνταχτο μπροστὰ στὸ λύκο ποὺ τὸ κυνηγοῦσε. Εἶδε ἀποπίσω τὰ γυναικόπαιδα νὰ κολουθεῖνε τὸ στρατὸ ζητώντας σὲ μιὰ τυφλὴ φυγὴ τὴ σωτηρίά τους. Τὰ εἶδε ελα αὐτὰ ἀπὸ μακρηά, τάνοιωσε, ἄκουσε τὸ φοβερὸ τὸ ποδοβολητό, τὸ χτυποκάρδι ποὺ ἔβγαλε τὰ στήθια νὰ φουσκώνουνε και ξέσπασε σ' ἕνα κλάμα, σ' ἕνα γυναικεῖο κλάμα ποὺ βέβαια ελη τὴ νύχτα, γιατί δὲν εἶχε πῶς ἀλλοιώτικα νὰ ξεθυμάνῃ. Σκέφτηκε νὰ σηκωθῇ τὴν ἄλλη μέρα, νὰ ταφῇ, ελα, μάννα και σκολεῖο στὴν τύχη τους και νὰ πάῃ κι αὐτὸς στὸν πόλεμο ἐθελοντὴς σὰ δὲν τὸν καλέσανε ὑποχρεωτικά. Τὸ σκέφτηκε τὴ νύχτα, τὸ ἀποφάσισε, μὰ δὲ βρῆκε τὴ δύναμη νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ. Σὰ φῶτις ἦρθε ἡ ψυχρὴ σκέψη νὰ τοῦ ψυχράνῃ τὴν ἀπόφασή του. Ἀρκέστηκε νὰ κλάψῃ πάλι σὰ γυναίκα. Μὰ τώρα ποὺ ξέρει τί ἔτρεξε κείνη τὴ νύχτα, τώρα ποὺ ξέρει πῶς κι ἄλλοι τόσοι νὰ εἴμαστε, ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσουμε ὑποχρεωτικά γιὰ νὰ γίνῃ τὸ θέλημα τῆς Εὐρώπης; τώρα καταλαβαίνει τὸ ἄσκοπο τῆς θυσίας. Κακόμοιρο ἔθνος, κακόμοιρη Ἑλλάδα!...

— Σαπίλα, σαπίλα, ψιθυρίζουνε τὰ χεῖλια του.

Ἡ γριά ποὺ τοῦ πλέγει μιὰ χοντρή χειμωνιάτικη φανέλλα σηκώνει τὸ κεφάλι τῆς τυλιγμένο σ' ἕνα ἄσπρο τσεμπέρι και τὸν κοιτάζει. Γιὰ ποιὰ σαπίλα μιλάει;

— Τί ἔπαθες; ρωτᾷ σιγαλὰ εἰχως νὰ πᾶψῃ τὸ πλέξιμο ἐνῶ ἡ φλόγα τῆς φωτίζει τὸ ζαρωμένο πρόσωπο.

Κεῖνος δὲν ἀποκρίνεται βυθισμένος στὴ σκέψη του. Ρήχνει τὰ μάτια του στὸ βιβλίο, διαβάζει μιὰ σελίδα και πάλι τὸ κατεβάζει στὰ γόνατά του. Μιὰ ὑποψία τὸν κυριεύει ἄξαφνα. Τί λόγο ἔχει νάναί δάσκαλος; Κάνει τίποτις; Δουλεῖ γιὰ καμινὰ ἰδέα ἢ παίρνει τζάμπα τὸ μιστὸ δίχως νὰ προσφέρῃ τίποτις κι αὐτὸς στὸ ἔθνος; Τὴν ἀπάντησή τοῦ τὴν ἔδωκε ἀπόψε ὁ κύριος Δέντας. Δὲν κάνει τίποτις, στὸν ἄμμο χτίζει, εἰτι θέλει ἡ Εὐρώπη θὰ γίνῃ, εἰτι εἰτι θέλουμε μεῖς. Ἡ ἀπάντησή αὐτὴ ἁπλῶναι ἕνα μαυρο σύννεφο στὴν ψυχὴ του. Ἀλήθεια. Γιατί νὰ σπάξῃ τὸ στήθος του γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ψυχὴς μιὰ ποὺ εἰ ψυχὴς αὐτὲς δὲν εἶναι λεύτερες νὰ δημιουργήσουνε τὸ μέλλο τους; Νά. Τόση δουλειὰ τόσα χρόνια, καταστάλαξε σὲ μιὰν ὑποχώρησι. Ὅτι χτίζανε μὲ ὑπεμονή, μὲ ἔρωτα, κατέδθηκε τὸ ποτάμι μιὰ νύχτα και τὸ πήρε. Τί ἐμποδίζει νὰ ξαναγίνῃ και στὸ μέλλο τὸ ἴδιο; Κι ἂν εἶναι ἔτσι, γιατί νὰ χύνῃ ἀδίκαια τὸν ἔρωτά του, γιατί νὰ σπάξῃ τὸ στήθος του, γιατί νὰ παίρνῃ λεφτὰ ἀπὸ τὸ δημόσιο ποῦναι τὸ ἴδιο σὰ νὰν τὰ κλέβῃ; Ἐπὶ τέλους καλύτερα τὰ παιδιὰ νὰ μὴν ξερουνε τίποτις. Γιατί νὰ τοὺς ἀνέιξῃ τὰ μάτια, γιατί νὰ τοὺς γιομίσῃ τὴν ψυχὴ μὲ ἐλπίδες, μιὰ ποὺ εἶναι γραμμένο εἰς ἐλπίδες τους νὰ σῶσουνε και νὰ μαραθοῦνε;...

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Στὸ δάσο τῶν πευκῶν ὅσο ἀνεβαίνω
 θεωρῶ τὴν Πλάση ἐλεύθερη, μονάχη
 σ' ἕναν παλμὸν αἰθέριο ἀλαφρωμένο
 νὰ τραγουδεῖ. Πέρα καὶ ποὺ εἶναι οἱ βράχοι
 γυμνοί, πάει τὸ κοτάδι ἀποσταμένο
 μ' ἀνάρια κουνουνίσματα. Σὰ νάχει
 στόματα μύρια ἀπὸ μακριὰ φεμμένο
 τὸ μιῆστρέλι ἐχύθηκε στὴ ράχη.
 Δῶ πάνου κελαϊδίσματα και ἀγέρια
 και βρύσες και κοπάδια ἂν δὲ σπαίρνουν
 τὰ βράδια, τίς αὐγές, τὰ μεσημέρια,
 βουβὸς πλανιέται ὀλόγιρα και μόνος
 σὰν ἡσκίος μὲς στὰ δέντρα ποὺ τὸν σταίνουν
 και σιγοκλαίει ὁ ἀνθρώπινος ὁ πόνος.

ΣΤΕΦ. ΜΟΡΦΗΣ.

— Μὲ τὸ ἀρχίσιμα τοῦ καινούριου ρομάντζου τοῦ Παρορίτη στὴ μορφὴ τοῦ «Νουμά» ἔγινε κάποια ἀνωμαλία. Ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο φύλλο τὰ πρᾶματα θὰ ξαναρθοῦνε στὴ θέση τους.

— Ἡ γνώμη μας, ἡ ταπεινὴ πάντα, εἶνε πῶς ὁ κ. Μαλακάσης δὲ θὰ ζημιονότανε ἂν εἶχε τὸ ὕψος λιγότερο θυμωμένο στὴν ἀνταπάντησή του. Ὁ κ. Παλαμάς δὲ θύμωσε συζήτησε. Καὶ μπορούσε, θαρροῦμε, νὰ τονὲ μνηθεῖ κι ὁ κ. Μαλακάσης σ' αὐτό.